

Repliek van Michiel Hegener
(in groen) op de bespreking van zijn boek
Leven op herhaling - Bewijzen voor reïncarnatie
door Titus Rivas in *Terugkeer* van oktober 2012

www.michielhegener.nl/artikelen/repliek-op-Rivas.doc

Parapsychologisch reïncarnatieonderzoek richt sinds al decennia op de eerste plaats op jonge kinderen met spontane herinneringen aan vorige levens. De grote westerse pionier op dit gebied is wijlen dr. Ian Stevenson van de Universiteit van Virginia. Hij heeft met enkele collega's het gebied ontsloten voor de wetenschap. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat een serieus boek over reïncarnatieonderzoek geen aandacht mag besteden aan andere typen bewijsmateriaal. De Nederlandse journalist Michiel Hegener heeft dit bijvoorbeeld gedaan in zijn nieuwe, onderhoudende boek *Leven op herhaling*. Hij reisde de hele wereld af op zoek naar verifieerbare herinneringen aan mogelijke vroegere incarnaties.

En, veel meer nog, naar mensen die daar zinnige dingen over konden zeggen.

Daarbij besteedt hij veel aandacht aan hypnoseonderzoek en laat onder meer zien dat het zinvol kan zijn om hypnosegevallen nauwkeurig te bestuderen. Zelf heeft hij bijvoorbeeld werk gemaakt van de casussen van de verguisde Australische psychotherapeut Peter Ramster en hij is daarin tot interessante conclusies gekomen. Hij schiet hier wel een beetje in door.

Peter Ramster wordt hier aangeduid als "verguisd". Maar door wie dan? Tijdens al die interviews, 20 in totaal, viel me vooral op dat Ramster's werk erg onbekend was, de enige die Ramster verguisde was de scepticus Rob Nanninga van de Stichting Skepsis die in het blad *Skepter* een sceptisch artikel schreef over Ramster's werk. Dat artikel behandel ik gedetailleerd in mijn boek en er blijft maar weinig van overeind....

Natuurlijk zijn er enkele verifieerbare hypnosegevallen bekend (dat is ook altijd erkend door Ian Stevenson – hij is zelfs persoonlijk betrokken geweest bij onderzoek naar zulke casussen), maar het aantal daarvan staat in geen verhouding tot de paranormale casussen in de 'stevensoniaanse' traditie.

Waarom "natuurlijk"? Ik heb geen idee. Verder zou het gaan om enkele. Beter was geweest te spreken van tientallen, het programma *Wie was ik?* van de KRO in 2005 leverde er acht op, en hetzelfde programma is ook in andere landen gedaan. Ramster heeft een reeks gevallen onderzocht en er zijn de geïsoleerde, spectaculaire gevallen als Robert Snow.

"dat is ook altijd erkend door Ian Stevenson" – So what? Wat heeft dat hiermee te maken?

"maar het aantal daarvan [van de hypnose gevallen, mh] staat in geen verhouding tot de paranormale casussen in de 'stevensoniaanse' traditie", schrijft Rivas. Alsof "spontane" gevallen en "hypnose gevallen" twee totaal verschillende categorieën zijn. Dat is een onhoudbare stelling en ik schrijf in mijn boek (p. 129) dat het verschil tussen spontane en hypnose herinneringen gradueel is. Hypnose-gevallen zoals Gwen McDonald komen soms ook met spontane herinneringen (p. 154 vanaf regel 6) en kleine

kinderen moeten soms met een lichte vorm van hypnose worden geholpen om de herinneringen op gang te brengen (p. 62).

En wat is de “Stevensoniaanse traditie”? Rivas duidde zichzelf in een mail aan mij ooit aan als “Stevensoniaan”, daar zal het wel mee te maken hebben. Maar mensen met verifieerbare herinneringen aan vorige levens doen niet aan deze of gene “traditie”.

Hegener lijkt te denken dat het onderzoek naar spontane casussen ‘zomaar’, zonder goede reden centraal is komen staan, ten koste van andere typen gevallen.

Waar schrijf ik dat? Nergens!

Dat is een forse misvatting. Er zijn niet alleen veel meer spontane casussen verzameld, maar onder die gevallen komen ook wel degelijk veel vaker specifieke, toetsbare uitspraken voor dan bij andere typen bewijsmateriaal.

Met “veel vaker” bedoelt Rivas, hoop ik, “procentueel veel vaker”. Mmmm. Dat betwijfel ik. Maar wie heeft dat ooit opgemeten?

Bovendien gaat het meestal om jonge kinderen, zodat het voor onderzoekers veel gemakkelijker is om normale voorkennis uit te sluiten.

De reden waarom ik regressie veel ruimte (37 pagina’s, tegen 40 pagina’s over spontane herinneringen) geef, is dat de allerbeste bewijzen voor reïncarnatie, zoals Gwen McDonald en Robert Snow regressiegevallen zijn. In beide gevallen is voorkennis uitgesloten.

Hegener staat terecht wel uitgebreid stil bij de Amerikaanse casus van James Leininger ...

Het was aardig geweest hier te melden dat ik naar Louisiana ben afgereisd om uren met de Leiningers te praten. Het staat er nu of ik een literatuurstudie heb gedaan.

maar hij lijkt onvoldoende doordrongen van de indrukwekkende kracht van het overige casuïstische bewijsmateriaal.

Welk “overige casuïstische materiaal”? Mijn boek geeft, meer dan enig boek ooit in het Nederlands, een overzicht van alle soorten bewijzen. En een boek in het Engels dat een breder overzicht biedt heb ik ook nog niet gezien.

Het is opmerkelijk is dat hij wel uitvoerig stilstaat bij de bewijzen voor Tibetaanse ‘tulku’s’ terwijl die meestal veel zwakker staan dan een gemiddeld Indiaas geval van Stevenson.

Ten eerste zijn een paar van die bewijzen erg sterk, en daarop richt ik me in mijn hoofdstuk over de tulku’s. Met name doel ik hier op de 15^e t/m de 17^e Galwang Karmapa en de 13^e en de 14^e Dalai Lama. Maar ja, ik weet het, ze zitten niet in de Stevensoniaanse traditie waaraan Rivas zo verknocht is...

Ten tweede: ik behandel een aantal van Stevenson’s beste Indiase gevallen! (p 64 t/m 79). En ik ben dagen aan het reizen geweest om Stevenson’s belangrijkste assistent in India, Satwant Pasricha, thuis in Dehra Dun op te zoeken en te interviewen. Wie (buiten India) heeft dat ooit eerder gedaan? Kortom, ik kan Rivas’ bezwaren niet plaatsen, ze zijn uit de lucht gegrepen.

Hoe interessant en gedegen de research in dit boek ook is, het gaat nogal

ver om te stellen dat het als eerste 'een enorme hoeveelheid bewijsmateriaal overtuigend op een rij zet', zoals we op de achterkaft kunnen lezen. Ian Stevenson heeft bijvoorbeeld zelf alleen maar boeken over reïncarnatie geschreven waarin dit gebeurt.

Dat is maar hoe je het bekijkt, Stevenson heeft het vrijwel uitsluitend over kinderen met spontane herinneringen. Nergens besteedt hij ook maar één woord aan het werk van Ramster! En Ramster komt in zijn boek *In Search of Lives Past* niet verder dan het terloops noemen van Stevenson. Ik wou dat er meer boeken waren die zo'n breed palet bewijzen voor reïncarnatie en argumenten behandelden als het mijne, maar ik zie ze nergens. Daarbij zijn haast alle reïncarnatie boeken ex cathedra geschreven - ik ben met mijn recorder de wereld afgereisd (80.000 kilometer bij elkaar) en heb vooral meningen en zienswijzen van anderen genoteerd. Wie heeft dat ooit eerder gedaan? Bowman? Stevenson? Ramster? Tucker? Rivas zelf?

De uitgave voegt zeker wat toe aan de bestaande literatuur, en Hegener verdient daarin hoe dan ook erkenning, maar het is overdreven om te stellen dat de auteur als eerste een goed overzichtswerk heeft geschreven. In het algemeen lijkt hij het belang van de erfenis van Ian Stevenson te onderschatten.

Noem die brede overzichtswerken dan, als ze er zijn! En dat ik het belang van de erfenis van Stevenson onderschat - Rivas' stokpaardje in zijn bespreking - verdraagt zich slecht met de volgende cijfers:
pagina's van mijn boek waarop Stevenson aan bod komt: 50
idem, Stevenson's opvolger Jim Tucker: 26
idem, Stevenson's belangrijkste assistent Satwant Pasricha: 15

Hegener vergaloppeert zich ook in een uitspraak dat het reïncarnatieconcept niet voor zou komen onder moslims.

Bullshit! Dat het geloof in reïncarnatie bij moslims voorkomt, onder soefi's en alevieten, staat in mijn boek (p. 49)

Een merkwaardige vergissing als je bedenkt dat Ian Stevenson een boek heeft geschreven dat voor een belangrijk over reïncarnatieherinneringen van alevieten in Turkije gaat. Alevieten zijn geen doorsnee moslims, maar hun geloof wordt over het algemeen toch aangemerkt als een vorm van islam. Alleen al in Nederland hangt 20 tot 30 procent van de mensen met een Turkse islamitische achtergrond deze stroming aan.

Zie het vorige punt.

Tot slot stelt Hegener in het voorwoord dat het van groot belang is om vast te stellen of reïncarnatie bestaat of niet. Gek genoeg verliest hij dat belang in de loop van het boek grotendeels uit het oog door een overwegend agnostische positie in te nemen in zijn gesprekken met deskundigen.

Verdraagt het een zich dan niet met het ander? Ja, het is van groot belang vast te stellen of reïncarnatie bestaat. En de veiligste weg naar het juiste antwoord - naar ieder juist antwoord! - is om je agnostisch op te stellen. Zo werkt journalistiek.

Alsof weten dat er 'iets' aan de hand is met de onderzochte gevallen even belangrijk kan zijn als bewijsmateriaal verzamelen ten gunste van een specifieke theorie.

Ik ben juist tegen het “bewijsmateriaal verzamelen ten gunste van een specifieke theorie”, ik bepleit bij herhaling in mijn boek om inductief te werk te gaan (zie de index): vergeet die reïncarnatietheorie, begin opnieuw, kijk naar de anomalieën.

Voor mij is reïncarnatie eigenlijk alleen echt relevant als we kunnen aannemen dat er een persoonlijke ziel is die de dood kan overleven en weer terug kan keren in een aards lichaam. Wanneer dat niet het geval is, moeten we schijnbare herinneringen herleiden tot een soort wanen, ook als er paranormale informatie bij komt kijken.

De kans dat de herinneringen van pakweg Robert Snow, Gwen McDonald en James Leininger niet meer zijn dan telepathisch overgedragen informatie is minimaal, en dat schrijf ik ook in mijn boek (p. 240-241). Ik haal argumenten aan van Tucker, mede gebaseerd op mijn lange interview met hem; en verder kom ik met eigen argumenten - die ik nog nooit ergens anders ben tegengekomen - waarom de paranormale verklaring voor geheugenoverdracht slecht houdbaar is: zie mijn vragen aan Rupert Sheldrake (210-211) en p. 240-241.

Met het begrip ziel kan ik niets zolang het niet gedefinieerd is, daarom gebruik ik het nauwelijks in mijn boek. Maar ik ga wel vrij uitvoerig in op het wezen van identiteit en concludeer dat dat waarschijnlijk veel inhoudt, maar dat het in elk geval de drager van de herinnering is (p. 38-39).

Iets mag een ‘anomalie’ zijn voor het materialistische wereldbeeld, maar levensbeschouwelijk is dat niet genoeg. Hegener schijnt dit niet in te zien...

Dit zie ik inderdaad niet in, ik heb geen idee wat Rivas hier bedoelt.

... en hij lijkt ook niet erg goed op de hoogte van de relevante argumentatie bij bijvoorbeeld Ian Stevenson en zijn opvolger Jim Tucker op dit punt.

Wat de “relevante argumentatie” zou moeten zijn is me niet duidelijk, gelet op het vorige punt.

Men hoeft het uiteraard niet met hen eens te zijn, maar het was goed geweest als het in elk geval wat explicieter behandeld was.

Al met al zou ik dit zonder meer goed geschreven en vlot leesbare werk zeker willen aanraden aan mensen die nog nooit in aanraking gekomen zijn met reïncarnatieonderzoek en verder aan specialisten die geïnteresseerd zijn in concrete empirische bevindingen.

Voor meer informatie over *Leven op herhaling*, zie <http://www.uitgeverijtenhave.nl/boeken/michiel-hegener-leven-op-herhaling.html>